

جمهوری اسلامی افغانستان

وزارت صحت عامه

ریاست عمومی پالیسی، پلان و روابط بین المللی

گزارش سال ۱۳۹۱

محتویات

صفحه

۳	معلومات عمومی
۴	ساختار تشکیلاتی وزارت صحت عامه
۵	رهبری وزرات صحت عامه
۶	دست آوردهای عمده وزارت صحت عامه
۶	۱. رهبری و حکومت داری
۶	۱.۱. تدویر کنفرانس ملی ارتقاء اخلاق طبابت
۶	۱.۲. تدویر ورکشاپ ملی همآهنگی صحی
۷	۱.۳. تدویر کنفرانس مرور نتایج عرضه خدمات صحی
۷	۱.۴. تدویر ورکشاپ های پلانگزارى سالانه و سیستم گزارشدهی برای ادارات مرکز و ولایات
۹	۱.۵. تفتیش داخلی
۹	۲. پالیسی ها، استراتژی ها و پلانها
۹	۳. ارتقاء ظرفیت و تربیه کدرهای مسلکی
۱۱	۴. خدمات وقایوی طبی
۱۱	معافیت کتلوی
۱۲	خدمات صحی به سطح جامعه
۱۲	خدمات صحی برای معتادین
۱۲	کنترول کیفیت غذا
۱۳	صحت محیطی
۱۳	کنترول امراض ساری
۱۳	خدمات تغذی عامه
۱۳	۵. خدمات معالجوی طبی
۱۴	۶. تامین منابع بشری مسلکی
۱۵	۷. اقتصاد و تمویل صحت
۱۶	۸. سکتور صحی خصوصی
۱۷	۹. مدیریت بودجه، هزینه مالی و عواید
۱۷	۱۰. توسعه عرضه خدمات و زیربنا
۱۸	۱۱. اکمهالات و تدارکات
۱۹	۱۲. امور فارمسی
۲۰	۱۳. نظارت و ارزیابی
۲۱	۱۳.۱. بررسی از تطبیق قوانین و مقررات در سکتور خصوصی
۲۱	۱۳.۲. نظارت حمایتوی تاسیسات صحی خصوصی و دولتی
۲۲	۱۳.۳. در بخش نظافت و جلوگیری از انتان و مدیریت شفاخانه ها
۲۲	۱۳.۴. بررسی از شفاخانه های دولتی
۲۲	۱۴. مشکلات و چالشهای عمده
۲۲	۱۴.۱. در داخل سکتور
۲۳	۱۴.۲. در بیرون از سکتور
۲۳	۱۵. برنامه های سال آینده

بسم الله الرحمن الرحيم

سخن نخست

تا چند ز کار دیگران شاد شویم
از ساده گی چون حباب پر باد شویم
نگ است به پای دیگران ایستادن
بیائید به پای خود ایستاد شویم

مسرت دارم که اینک گزارش سال ۱۳۹۱ وزارت صحت عامه جمهوری اسلامی افغانستان را که شامل اجراءات، دستاوردها، نتایج و چالش های عمده سکتور صحت در کشور است به هموطنان عزیز خویش پیشکش می نمایم.

ما به این باوریم که گزارش دهی مستند به مقام عالی ریاست جمهوری، کابینه، شورای ملی جمهوری اسلامی افغانستان و مهمتر از همه به مردم افغانستان تمثیل از حسابدگی و شفافیت است. حسابدگی از جمله ارزش های است که به اداره و کارمندان آن هویت می بخشد و پیش زمینه اعتماد را میان وزارت صحت عامه و مستفدین عرضه خدمات صحتی فراهم می نماید. ما به اصل حسابدگی معتقد هستیم و ارائه این گزارش پابندی ما را به این اصل نشان میدهد.

حسابدگی و شفافیت نه تنها مسئولیت خدمت گزاران مردم افغانستان است، بلکه حق اتباع این کشور است که از پیشرفت ها و رویدادهای مهم در عرضه خدمات صحتی به شمول تغییرات و تحولات جدی در سیاست گذاری، تطبیق قانون و دیدگاه مسئولین اداره آگاهی حاصل نموده و در مورد ابراز نظر نمایند.

دستاوردهای بزرگ وزارت صحت عامه در سال ۱۳۹۱، که تأثیر مستقیم در بهبود وضعیت صحتی مردم ما داشته است شامل تفویض صلاحیت مالی و تدارکاتی برای شفاخانه ها، سرمایه گذاری بالای تعلیمات قابلگی در ولایات، شروع برنامه تعلیمات نرسنگ جامعه در ولایات، تدویر برنامه های آموزشی داخل خدمت برای کارمندان صحتی در داخل و خارج کشور، تشدید برنامه های تطبیق واکسین برای اطفال به شمول جدیت خستگی ناپذیر برای امحاء ویروس پولیو یا فلج اطفال، آماده سازی افغانستان برای معرفی واکسین های جدید علیه بیماری سینه بغل و اسهالات برای اطفال و تأسیس یا ارتقای مراکز صحتی در ولایات می باشد.

برای ما طبیب بودن یک امتیاز است ولی مسلکی بودن یک اصل است. به همین منظور در سال پار، ما مسئولین وزارت صحت عامه گفتیمان ملی را در مورد یکی از مهمترین ارکان کیفیت خدمات صحتی یعنی اخلاق طبابت به منظور ارایه خدمات صحتی به شیوه انسانی تر و مسلکی تر به راه انداختیم.

گفتیمان ملی اخلاق طبابت روی پنج اصل متمرکز بود: اعتمادی سازی بین طبیب و مریض، مسلک گرایی یا Professionalism، رازداری و محرمت، احترام متقابل بین طبیب و مریض و شریک ساختن مریض در تصمیم گیری در مورد خودش. این گفتیمان ملی زمینه بود برای نهادینه کردن ارزش های اخلاق طبابت در تاریخ معاصر کشور، که با اجراءات پیگیر در سالهای بعدی تعقیب میگردد.

با تلاش متداوم و اصلاحات لازم مدیریتی، این وزارت توانست از جمله ادارات باشد که بالاترین مصرف بودجه را در سال گذشته داشت. چنانچه این وزارت ۵۴٪ بودجه انکشافی و ۹۰٪ بودجه عادی خود را در سال ۱۳۹۱ به مصرف رسانید. این مصرف به درجه بلندتر هم

امکان پذیر است مشروط بر اینکه قانون تدارکات کشور در روشنی واقعیت های افغانستان تعدیل گردد و زمینه های امنیت و مصئونیت کاری برای مأمورین در تمام کشور فراهم باشد.

وزارت صحت عامه در تحکیم روابط با نهادهای تخریکی بین المللی به منظور استفاده از سرمایه های علمی و هزینه های مالی ایشان هم شاهد پیشرفت ها بوده است.

وزیر صحت عامه کرسی منتخب نماینده گی کشورهای شرق مدیترانه را در بورد رهبری ائتلاف بین المللی واکسین (GAVI-Global Alliance For Vaccine & Immunization) اعتبار از تاریخ اول جنوری ۲۰۱۲ برای مدت سه سال احراز نمود. بر علاوه این وزارت بحیث معاون رئیس مجلس سالانه سازمان صحتی جهان از حوزه شرق مدیترانه انتخاب شد. این کرسی های منتخب در نمایش اصل شایسته سالاری و تحکیم اعتبار بین المللی حکومت جمهوری اسلامی افغانستان نقش مهم داشتند.

سکتور صحت در سال گذشته نه تنها شاهد دست آوردها و تحولات عمده بود، بلکه چالش های بزرگ را نیز در راه بهبود کیفیت خدمات صحتی به مردم افغانستان تجربه کرد. این چالش ها شامل نا امنی ها و درگیری های مسلحانه است که باعث تلفات کارمندان صحتی که هیچ نوع گرایش های سیاسی، قومی، مذهبی، سمتی و گروهی را نمی شناسند، می گردد. نا امنی ها نه تنها اراییه خدمات و مخصوصاً استخدام و تداوم کارمندان را متأثر مینماید بلکه در برنامه های ساختمانی و اعمار مراکز صحتی، نظارت منظم و استفاده خدمات توسط مردم مخصوصاً زنان و اطفال تأثیر گذار است.

از جمله چالش های عمده دیگر که افغانستان طی سالهای آینده بطور روز افزون به آن باید فایق آید ظرفیت های تخصصی و طبی مخصوصاً در ساحات مشخص مانند مدیریت شفاخانه، انجیران تجهیزات طبی، متخصصین انستیزی، نرسنگ مدرن و متخصصین اقتصاد صحت است.

خواننده عزیز،

از اینکه این گزارش را مطالعه می کنید سپاسگذارم.

میخواهم بدینوسیله به نماینده گی از وزارت صحت عامه تعهد اخلاقی و وظیفوی خویش و همکارانم را برای اراییه خدمات صحتی معاصر برای نیل به سلامتی و صحت هموطنانم بار دیگر ابراز کنم.

در صورت که سوال، نظر و پیشنهاد در مورد این گزارش داشتید من و مسوولین این وزارت از طریق آدرس www.facebook.com/official.moph در خدمت شما هستیم.

در خاتمه از مسوولین محترم که در انسجام و ترتیب این گزارش تلاش کردند سپاسگذارم.

الهی تو آن کن که انجام کار

تو خوشنود باشی و مارستگار

با احترام

دوکتور ثریا دلیل

وزیر صحت عامه

معلومات عمومی

بیشتر از دو دهه جنگ و نا امنی در کشور موجب شد گردید تا شالوده نظام صحتی در افغانستان شدیداً متاثر گردد. این نا امنی ها نظام صحتی را متلاشی نموده و باعث گردید تا عرضه خدمات صحتی بصورت غیر متوازن، و غیر عادلانه در آید. زیر بنا های صحتی شدیداً آسیب دید، مراکز و کارمندان صحتی در مراکز و ولایات متمرکز گردید. قسمت اعظم روستا ها از عرضه خدمات صحتی محروم و یا هم بصورت اندک به عرضه خدمات صحتی دسترسی داشت.

وزارت صحت عامه بصورت محدود بالای مدیریت عرضه خدمات صحتی کنترل داشت، زیرا عرضه خدمات صحتی اکثراً بوسیله موسسات و نهاد غیر حکومتی ملی و بین المللی بر مبنای مقررات موضوعه آنها صورت می گرفت. دلایل فوق باعث گردید تا وضعیت صحتی مردم افغانستان خراب، و شاخص های مرگ و میر درین کشور نسبت به منطقه و جهان بلند برود. وزارت صحت عامه از بدو تاسس حکومت انتقالی در افغانستان بدین سو، با تدوین و تطبیق پالیسی ها و استراتژی های معقول، بویژه معرفی مجموعه خدمات صحتی اساسی (BPHS) و مجموعه خدمات اساسی شفاخانه پی (EPHS)، و تقویت نقش رهبری و نظارتی خویش توانست وضعیت موجوده را تغیر دهد. این تغیر عمدتاً در توزیع عادلانه عرضه خدمات صحتی، منابع مالی، منابع انسانی، بهبود کیفیت عرضه خدمات، تربیه پرسونل مسلکی، تزئید دسترسی بعرضه خدمات و ازدیاد میزان استفاده از عرضه خدمات صحتی در روستا ها بود.

نتایج مطالعات سالهای اخیر نشان می دهد، که مساعی فوق اثرات مثبت را در بهبود صحت مردم افغانستان داشت. در نتیجه شاخص های مرگ و میر در افغانستان بوضوح کاهش یافته و وضع صحتی مردم بصورت قابل ملاحظه بهبود یافت. جدول زیر وضعیت موجوده را با سال های قبل بنمایش گذاشته و تفاوت آنها را به تصویر می کشد. این جدول وضعیت شاخص های صحتی را میان سالهای ۱۳۸۲ و ۱۳۹۱ به مقایسه می گیرد.

شاخص های صحتی	در سال ۱۳۸۲	سال ۱۳۹۱
میزان تولدات (TFR)	۷.۲	۵.۱
استفاده از یکی از میتود های مدرن تنظیم خانواده	۵%	۲۲%
مراقبت های قبل از ولادت	۱۵%	۶۸%
ولادت توسط افراد مسلکی	۵%	۴۲%
میزان مرگ و میر اطفال زیر پنج سال	۲۵۷ در ۱۰۰۰ ولادت زنده	۹۷ در ۱۰۰۰ ولادت زنده
میزان مرگ و میر اطفال زیر یک سال	۱۶۵ در ۱۰۰۰ ولادت زنده	۷۷ در ۱۰۰۰ ولادت زنده
میزان مرگ و میر مادران	۱۶۰۰ در هر ۱۰۰،۰۰۰ ولادت زنده	۲۲۷ در هر ۱۰۰،۰۰۰ ولادت زنده
	ویا یک مادر در هر ۲۷ دقیقه	ویا یک مادر در هر دو ساعت
اوسط متوقع حیات در مردان	۴۶ سال	۶۲ سال
اوسط متوقع حیات در زنان	۴۸ سال	۶۴ سال

رهبری وزارت صحت عامه

آن طوریکه ایجاب مینماید رهبری وزارت صحت عامه متشکل از افراد ماهر، مسلکی و متعهد به کشور و اهداف بشر خواهانه صحت میباشند که با در نظرداشت حقوق جنسیتی و حقوق شهروندی، براساس شایستگی و از طریق انتخاب رقابتی، جهت فعالیت گروهی و مستمر مسلکی گرد هم آمده اند.

دست آورد های عمده وزارت صحت عامه

۱. رهبری و حکومتداری

۱.۱. تدویر کنفرانس ملی ارتقاء اخلاق طبابت

در این کنفرانس رهبری وزارت صحت عامه، نماینده گان شورای ملی، علماء، دانشمندان و فریخته گان طبابت اشتراک نموده و مقالات علمی خویش را ارائه نمودند. این مقالات بیشتر بر محور حق مریض و مریضداران از دیدگاه دین مبین اسلام، طبابت، و فرهنگ اجتماعی افغانستان آماده گردیده بود.

پیام این گفتمان مهم بیشترین به بالای حقوق مریضان و سایر اتباع افغانستان که به نظام اداری سکتور صحت و بسته اند و یا هم از عرضه خدمات مستفید می گردند متمرکز بود. وزارت صحت عامه در نظر دارد تا ارزش های اخلاق طبابت را در میان کارمندان مسلکی و غیر مسلکی وزارت صحت عامه نهادینه سازد، و بدین منظور تصمیم اتخاذ نموده است تا این چنین کنفرانس هارا بصورت دوامدار تدویر و کیفیت عرضه خدمات صحتی را بر اساس نیازمندی های مشروع اتباع کشور بهبود ببخشد.

۱.۲. تدویر ورکشاپ ملی همآهنگی صحتی

با وجود آنکه ما دست آورد های ملموسی در راستای بهبود عرضه خدمات صحتی در کشور داشتیم، فراموش نکنیم که هنوز در عرضه خدمات صحتی عدالت بدرستی در ولایات کشور تامین نشده است.

(اقتباس از سخنان معاون دوم ریاست جمهوری)

وزارت صحت عامه ورکشاپ ملي همافهنگي صحي را در سال ۱۳۹۱ د اير كړد. درين ورکشاپ كه سالانه تدوير مي گرده، تمام روسای صحت عامه ولايات، شركای صحي، ادارات تمويل كننده بين المللی، و عرضه كننده گان خدمات صحي گرد هم آماده بودند تا دست آورد ها و چالش ها را در سكتور صحت افغانستان مرور و پيشنهادات خویش را پيرامون بهبود کیفیت عرضه خدمات صحي در افغانستان مطرح نمايند.

دراين ورکشاپ سه روزه دست آورد های مهم وزارت صحت عامه در روشنايي سفارشات ورکشاپ سال گذشته بر رسی گريده و بحث پيرامون نحوه اجراءات، موانع موجوده، و شيوه های حل مشكلات صورت گرفت. پيشنهادات و سفارشات اين ورکشاپ جمع آوری، تحليل، و بحیث يك سند کاری اين وزارت تدوين گريد. بر مبنای اين سفارشات، وزارت صحت عامه پلان آینده خویش را آماده نموده و از تمويل كننده گان خویش تقاضا می نمايد تا وزارت صحت عامه را در توسعه عرضه خدمات صحي، بهبود کیفیت در ساحات روستای و شهری افغانستان یاری نمايند.

۱.۳. تدوير کنفرانس مرور نتایج عرضه خدمات صحي

من در برابر هر دالر كه به عرضه خدمات صحي داده می شود، خویش را حسابده و جوابگو می دانم.
(از سخنان وزير صحت عامه)

عرضه خدمات صحي در سطح کشور از طريق مجموعه عرضه خدمات صحي (BPHS) توسط سه تمويل كننده عمده (موسسه كمك كننده آیالات متحده امريكا، بانک جهانی، و جامعه اروپا) تمويل ميگردد، و اين تمويل به اساس (Cost/Capita) ويا قيمت به قرار هر نفر صورت ميگيرد. نتایج مطالعه حسابات ملي صحي (NHA) نشان ميدهد كه مصارف سرانه در سكتور صحت ۴۲ دالر امريكايي ميباشد، كه از اين رقم، ۳۱ دالر آن توسط شهروندان و ۱۱ دالر آن از طريق سكتور دولت فراهم ميشود.
کنفرانس ملي مرور نتایج عرضه خدمات صحي در افغانستان با حضور داشت شركای اساسی وزارت صحت عامه، تمويل كننده گان،

و تطبیق کننده گان عرضه خدمات صحتی تدویر گردید. در این کنفرانس نتایج بررسی ها، تحقیقات، پژوهش ها، و تحلیل های علمی در مورد عرضه خدمات صحتی، کیفیت عرضه خدمات صحتی و پیامد های آن بالای کاهش مرگ و مر مادران و اطفال در افغانستان به بر رسی گرفته شد و سفارشات مشخص برای بهبود کیفیت و توسعه خدمات صحتی ارائه گردید. درین جلسه در مورد شیوه های معقول استفاده از منابع مالی نیز صحبت به عمل آمد و رهبری وزارت صحت عامه وعده سپرد تا از منابع موجوده، استفاده اعظمی را برای تامین صحت مردم نموده و از هر نوع سوء استفاده از منابع عامه جلو گیری بعمل آورد.

۱.۴. تدویر ورکشاپ های پلان گزاری سالانه و سیستم گزارش دهی برای ادارات مرکز و ولایات

پلان گزاری دقیق موثریت و کارآیی اداره را بیشتر نموده زمینه تحقق اهداف را در محدوده زمانی مشخص فراهم خواهد کرد. وزارت صحت عامه می خواهد روند پلان گزاری و سیستم گزارش دهی را در سکتور صحت، هم در مرکز و هم در ولایات نهادینه نماید. بدین منظور ریاست عمومی پالیسی و پلان این وزارت در سال گذشته، فورمه معیاری پلان گزاری، چک لیست ارزیابی پلان گزاری، رهنمود پلان گزاری، و رهنمود گزارش دهی را تهیه و در اختیار واحد های مرکزی و ولایتی وزارت صحت عامه قرار داد. بمنظور تحقق بهتر روند پلان گزاری وزارت صحت عامه ورکشاپ های تربیوی پلان گزاری را برای کارمندان مرکز وزارت، شفاخانه های مرکز، و کارمندان ریاست های صحت عامه ولایات برای سه روز تدویر و بیشتر از صد نفر درین ورکشاپها حضور بهم رسانیده و مهارت های لازم پلان گزاری و گزارش دهی را تجربه نموده اند. این تجربه وزارت صحت عامه را در روند پلان گزاری و گزارش دهی یاری نموده و کیفیت عرضه خدمات را بالا خواهد برد.

۱.۵. تفتیش داخلی

بنابر نتایج بازرسی های پلان شده و فوق العاده ریاست تفتیش داخلی، به تعداد ۱۱ جلد دوسیه بعد از بازرسی به مقام لوی خاڠرنوالی احواله گردید. این دوسیه ها عموماً در مورد اجراءات نادرست و یا شکایات مردم در مورد ادارات ریاست طب عدلی، آمریت کیفیت دوا و غذا، ریاست شفاخانه صدری، شفاخانه ملی اتاترک، شفاخانه افغان، شفاخانه وزیر اکبر خان، شفاخانه های تحت ریفورم، موسسه ابن سینا، ریاست قوانین و بررسی، و ریاست صحت عامه پکتیا بودند.

۲. پالیسی ها، استراتیژی ها و پلان ها

وزارت صحت عامه یکی از وزارت خانه های سکتوری است، که در اساس گزاری برای برنامه ریزی دقیق بذل توجه نموده است. این آینده نگری ها شامل تدوین و باز نگری پالیسی ها، استراتیژی ها، و پلان گزاری های سکتور صحت برای سال های آینده است. در سال گذشته این وزارت فعالیت های زیادی را درین را ستا انجام داده است که مشمول تهیه و ترتیب پالیسی ملی صحت و تغذی برای سال های ۲۰۱۲ الی ۲۰۲۰، تهیه و ترتیب استراتیژی ملی بهبود کیفیت، تهیه و ترتیب پلان پنج ساله تطبیقی برنامه صحت یا (SEHAT System Enhancement for Health Action in Transition)) برای سال های ۲۰۱۳ الی ۲۰۱۸ می شود.

برنامه صحت (SEHAT) یکی از برنامه های مهم وزارت صحت عامه در پنج سال آینده خواهد بود، و توسط تمویل کننده گان عمده چون بانک جهانی و جامعه اروپا و دولت حکومت اسلامی افغانستان تمویل خواهد گردید. بودجه مجموعی این برنامه مهم ملی در حدود ۴۰۸ میلیون دالر امریکایی بوده و دارای سه جزء اساسی قرار ذیل میباشد:

۱. تطبیق و توسعه مجموعه خدمات صحتی اساسی (BPHS) و مجموعه خدمات صحتی شفاخانه یی (EPHS) در ۲۱ ولایت کشور

۲. ارتقای ظرفیت وزارت صحت عامه در عرصه نظارت و انکشاف سیستم

۳. تقویت مدیریت پروگرام یا برنامه ها

علاوه بران تطبیق پروسه خودمختاری شفاخانه ها به اساس استراتیژی سکتورشفاخانه ها در ۱۴ شفاخانه مرکز، تهیه و ترتیب رهنمود هماهنگی بهبود کیفیت، تهیه و ترتیب مقرر شفاخانه های خصوصی بستردار، تهیه و ترتیب لایحه انتقال تسهیلات صحتی خصوصی، تهیه و ترتیب مقرر مراکز صحتی خصوصی، تهیه و ترتیب پالیسی و استراتیژی صحت باروری، تهیه و ترتیب مقرر بهبود کیفیت لابراتوارها و خدمات تشخیصیه، تهیه و ترتیب پلان استراتیژیک پنج ساله ملاریا، تهیه و ترتیب استراتیژی ملی اچ آی وی و ایدز، تهیه و ترتیب پالیسی ملی کاهش تقاضای مواد مخدر، تهیه و ترتیب رهنمود مدیریت مدغم امراض طفولیت یا (Integrated Management of Childhood Illnesses (IMCI)) برای انستیتوت علوم صحتی و پوهنتون طبی کابل، و تهیه و ترتیب قانون کنترل تنباکو در اماکن عامه و دولتی که وزارت صحت عامه مسوده آنرا تهیه و به وزارت عدلیه فرستاده است، از جمله فعالیت های عمده وزارت در امور پالیسی و پلان در این سال میباشد.

۳. ارتقاء ظرفیت و تربیه کدرهای مسلکی

کمبرود ظرفیت های مسلکی و مدیریتی در مرکز و ولایات مخصوصاً مطابق معیارات علمی مدرن یکی از مشکلات عمده وزارت صحت عامه است. این مشکل باعث گردید تا دسترسی مردم به خدمات صحتی با کیفیت با چالش مواجه گردد. کمبرود کارمندان مجرب مسلکی یکی از عوامل اساسی بلند بودن مرگ و میر مادران و اطفال در سطح کشور نیز میباشد. وزارت صحت عامه همواره تلاش می ورزد تا خلا های کمبرود ظرفیت های مسلکی را با تدویر برنامه های تعلیمی و فرستادن کارمندان به آموزش های طویل المدت و قصیرالمدت مرفوع نماید.

فراهم آوری زمینه ارتقای ظرفیت در عرصه تغذی عامه برای کارکنان مسلکی صحت، اعزام بیست و نه تن از پرسونل فنی مرکز و ولایات، و چهار نفر پرسونل اداری به کشور پاکستان، بهبود ظرفیت وزارت صحت عامه در مرکز و ولایات در عرصه های مختلف پلان گزاری، گزارشی، اقتصاد و تمویل صحت، و اداره منابع مالی و انسانی، و تدویر برنامه های آموزشی در سطح زون ها برای تطبیق استراتیژی های ملی بهبود کیفیت واحیای دوباره تیم ولایتی بهبود کیفیت می گردند.

وزارت صحت عامه توسعه مکاتب قابلگی و نرسنگ جامعه را در ولایات کشور بعنوان یک تجربه خوب در سال گذشته مورد توجه قرار داد. درین سال چهار مکتب نرسنگ جامعه در ولایات ننگرهار، سمنگان، بامیان و خوست ایجاد گردید. در ولایات کندهار، جوزجان، فاریاب، هلمند، وردگ، لوگر، زابل، پکتیا، کنر، نیمروز، غور، دایکندی، سرپل، فراه، بغلان، تخار، نورستان و پکتیکا عنقریب افتتاح می گردند.

وزارت صحت عامه با توسعه مکاتب قابلگی و نرسنگ در سطح جامعه تلاش می ورزد تا تعداد قابله ها و نرسها را در سطح افغانستان تزئید بخشد. وزارت صحت عامه در سال گذشته شاهد فراغت عدهء زیادی از قابله ها و نرسها در ولایات مختلفه افغانستان بود، که این گروپ کارمندان نقش عمده را در کاهش مرگ و میر مادران و اطفال در روستا های افغانستان دارند. بیست تن قابله ها در ولایت لوگر، پنجاه و یک تن در ولایت کابل، شصت نفر قابله در ولایات پروان، پنجشیر، و کاپیسا، ۲۸ نفر در ولایت بلخ، ۴۵ نفر در ولایت هرات، ۲۰ نفر در ولایت کندهار و ۲۴ نفر در ولایت ننگرهار فارغ التحصیل گردیده اند.

انستیتوت علوم صحتی پوهاند غضنفر

انستیتوت علوم صحتی غضنفر یگانه موسسه تحصیلی در چوکات وزارت صحت عامه فعالیت دارد که محصلین را به سویه چهارده پاس و پانزده پاس از رشته های مختلف چون نرسنگ عالی، قابلگی عالی، لابراتوار، پروتیزدندان، رادیولوژی، فارمسی، فزیوتراپی و انستیزی فارغ مینماید. این انستیتوت سالانه بتعداد ۳۸۰ تن محصل را جذب و تقریباً ۳۰۰ محصل را از دیپارتمنت های مختلف فارغ وبه جامعه تقدیم مینماید. در سطح کشور به شمول کابل ۹ انستیتوت علوم صحتی موجود میباشد (کابل، بلخ، کندز، هرات، بدخشان، کندهار، فراه، هلمند و ننگرهار) که در سطح انستیتوت های ولایات فعلاً در هشت انستیتوت رشته های قابلگی و نرسنگ فعال است.

در سال گذشته بتعداد سی نفر نرس در ولایت های پروان، کاپیسا و پنجشیر، و بیست و هفت نفر در ولایت کابل، هشت نفر در ولایت فراه، ۵۷ نفر در ولایت ننگرهار، ۲۸ نفر در ولایت بلخ، ۵۷ نفر در ولایت کندز، ۳۸ نفر در ولایت هرات، ۲۲ نفر در ولایت کندهار، ۴۵ نفر در ولایت بدخشان و ۳۲ نفر در ولایت هلمند فارغ التحصیل گردیده اند.

وزارت صحت عامه علاوه بر برنامه های کوتاه مدت تعلیمی، برای کارکنان خویش زمینه تحصیلات عالی را نیز فراهم نموده است، که در نتیجه ۱۵ تن کارمندان وزارت صحت عامه جهت اشتراک در برنامه ماستری به ممالک مختلفه معرفی و اعزام گردیده اند.

بخاطر تامین کیفیت دواء در افغانستان، چندین دوره از برنامه های مختلف آموزشی برای کارمندان تخنیکی سکتور عامه و خصوصی درعرصه های استفاده معقول ادویه و مدیریت تدارکات دواپی برگزار گردیده است.

وزارت صحت عامه در نظر دارد تا با رعایت قانون اساسی کشور نقش سکتور خصوصی را در عرضه خدمات صحتی از طریق مشارکت بیشتر سازد. بناء پروگرام های آموزشی را برای اعضای کمیته موقت مشارکت عامه - خصوصی در رابطه به نقش آنها در روند مطالعه امکان پذیری (Feasibility Study) درشفاخانه جمهوریت و دیگر شفاخانه های کهامکان مشارکت عامه و خصوصی وجود دارد تدویر نمود، و نیز پروگرام های آموزشی داخل خدمت را برای کارمندان واحد همآهنگی مشارکت عامه و خصوصی توسط مشاورین بین المللی انجام داد.

۴. خدمات وقایوی طبی

وزارت صحت عامه بالای فعالیت های وقایوی بصورت بنیادی متمرکز است، زیرا یک روند ارزان و آسان در جلو گیری شیوع امراض است، و این وزارت تلاش می ورزد تا زمینه وقایه را برای مردم افغانستان فراهم نماید.

سیستم رجعت دهی مریضان در سراسر کشور تقویت، توسعه، و تزئید گردید. این سیستم بوسیله تهیه بیشتر از صد امبولانس، تقویه مدیریت و ایجاد روابط میان قدمه های عرضه خدمات صورت گرفت. این امر زمینه های دسترسی بیشتر را در قدمه های مختلفه عرضه خدمات فراهم می نماید.

وزارت صحت عامه در سال ۱۳۹۱ بتعداد پانزده کلینک سیار را جهت عرضه خدمات صحتی برای اقوام کوچی کشور بخاطر عرضه خدمات صحتی ایجاد نمود، که ایجاد این مراکز سیار سطح دسترسی آنها را بعرضه خدمات صحتی بیشتر می سازد.

وقایه و تداوی امراض چشم شامل پروگرامهای وقایوی و معالجوی وزارت صحت عامه است و در سال گذشته به تعداد ۸ کمپ رایگان چشم در ولایت های لوگر، تخار، سرپل، پکتیا، زابل، دایکندی و پکتیکا اجرا گردید، و به تعداد مجموعی ۱۶۵۲۴ مریضان چشم تداوی و ۱۳۵۳ عملیات چشم انجام شد. و در نتیجه بتعداد ۱۳۵۳ مریض نابینا، بینایی خویش را مجدداً بدست آوردند. علاوه بران برای بهبود دید برای ۲۴۰۰ تن عینک تجویز و توزیع گردید.

ترویج فرهنگ وقایه از امراض و فراهم آوری زمینه فراگیری تعلیمات صحتی برای کارمندان و مردم شامل برنامه های وزارت صحت عامه است. این وزات مسولیت دارد تا خلع های آگاهی را در میان هموطنان ما مملو سازد و ایشان را از فواید و اضرار عوامل مختلف که باعث امراض می گردند آگاهی دهد. درسال گذشته این وزارت دست آورد های قابل ملاحظه را درین راستا داشت، که شامل تربیه پنجاه و یک تن پرسونل مسلکی مراکز صحتی ولایات دایکندی و کاپیسا در بخش مراقبت های صحتی اساسی چشم، تربیه ۱۸۰ تن از کارکنان فابریکات و موسسات مختلفه تولیدی و صنعتی در مورد تعلیمات صحتی، تربیه ۱۱۷ تن از اصناف مختلفه در مورد حفظ الصحه شخصی و محیطی، تربیه ۴۷۲۰ تن از هموطنان در نقاط مزدحم شهر کابل در مورد تعلیمات صحتی، تربیه سی و پنج تن ازدوکتوران و محصلین انستتوت علوم صحتی غضنفر دربخش های تعلیمات صحتی، تربیه ۲۸ تن از پرسونل صحتی محابس برای مدت ۳ روز در مورد تعلیمات صحتی، و ازدیاد مهارت مردم عامه درارتباط به صحت خوب و تغذی مناسب می باشد.

معافیت کتلوی

وزارت صحت عامه واکسین ضد هشت مرض کشنده دوره طفولیت را که شامل توبرکلوز، سیاه سرفه، دیفتری، تیتانوس، فلج اطفال، سرخکان، سینه وبغل و زردی سیاه میباشد، بصورت مجانی در تمام نقاط کشور از طریق برنامه ملی واکسیناسیون (EPI) عرضه میکند. وزارت صحت عامه برای رسیدن به هدف محو مرض پولیو در سال ۱۳۹۱ چهار دور کمپاین سراسری ملی، و دو دور کمپاین فرعی را در مناطق معروض به خطر به خصوص در حوزه جنوب کشور راه اندازی نمود. و در جریان هر دور کمپاین سراسری ۲،۸ میلیون طفل کمتر از پنجسال در ۳۴ ولایت کشور تحت پوشش قرارداد و اضافه تر از ۵۵۰۰۰ رضاکار و کارمندان صحتی در روزهای ملی واکسیناسیون مصروف کار درین پروگرام بودند. در تعداد زیاد از ولسوالیها سطح پوشش واکسین پولیو در حدود ۹۵ فیصد رسانیده شده است. علاوه برین، درین کمپاینهای ملی تطبیق واکسین برای تمام اطفالی که بین سنین ۱۶الی ۵۹ ماه میباشند، کپسولهای ویتامین A نیز سالانه دو مرتبه توزیع گردید، که در رشد جسمی و بلند بردن مقاومت عمومی اطفال سهم بارز دارد.

برعلاوه کمپاینهای ملی، برای اطمینان از پوشش وسیع، تیمهای دائمی و پایدار (Permanent Polio Team) در ولسوالی سپین بولدک ولایت کندهار، ولسوالیهای نادعلی، مارجه و لشکر گاه در ولایت هلمند، بالابلوک و خاک سفید در ولایت فراه توظیف شده اند که تمام اطفال زیر پنج سال را منظمآ واکسین و به وزارت صحت عامه گزارش دهند.

تلاش و حمایت لازم به منظور معرفی واکسین جدید سینه وبغل در برنامه معافیت کتلوی صورت گرفت که خوشبختانه درخواست افغانستان در ماه سپتمبر سال ۲۰۱۲ توسط ائتلاف جهانی واکسین و معافیت (GAVI) تایید شد. افغانستان این واکسین را در ربع دوم سال ۱۳۹۲ تطبیق خواهد نمود. پلان عملی بمنظور معرفی واکسین سینه وبغل نیز تهیه گردیده، و به مقدار ۱،۸۰۰،۰۰۰ دالر امریکایی برای تطبیق این واکسین برای سال ۱۳۹۲ در سیستم معافیت کتلوی تصویب گردیده است.

خدمات صحتی به سطح جامعه

در حدود ۲۲۰۰۰ کارکن صحتی جامعه که تقریباً ۵۰٪ آن از طبقه اناث میباشد در سراسر کشور مصروف عرضه خدمات صحتی اولیه میباشند. این کارکنان صحتی که از جامعه انتخاب شده اند بصورت رضاکارانه در نقاط دور دست کشور و روستاها که مردم معمولاً به خدمات صحتی ابتدایی دسترسی بهتر ندارند در پوسته های صحتی که اکثرآ خانه های کارکنان صحتی جامعه میباشند، خدمات صحتی را عرضه میکنند.

این کارمندان صحتی رضا کار در سال ۱۳۹۱ بتعداد ۷،۶۳۶،۸۶۵ ملاقاتهای خانوار، بتعداد ۷۳۱،۸۸۷ مراقبتهای قبل از ولادت برای خانمهای حامله، بتعداد ۴،۷۱۳،۳۷۷ مراقبتهای بعد از ولادت را انجام داده اند و به تعداد ۱،۰۸۱،۸۸۸ واقعه امراض اطفال زیر پنج سال را همراهی صحتی جهت تداوی رجعت داده اند.

تیم تخنیکي مشترک وزارت های معارف و صحت عامه در سال ۱۳۹۱ از رهنمود صحتی کارکنان صحتی جامعه وزارت صحت عامه و رهنمود صحتی به نام (Health School Initiative) یا ابتکار صحتی وزارت معارف به شکل صنف وار یعنی از صنف اول الی صنف دوازده به شکل مسوده تهیه شده است. نصاب تعلیمی کارکنان صحتی جامعه بعد از تطبیق امتحانی پروژه در سال ۱۳۹۲ و تکمیل فاز اول که ۳ سال را در بر خواهد گرفت، شامل نصاب تعلیمی وزارت معارف خواهد گردید.

خدمات صحتی برای معتادین

معتادین یکی از اقشار آسیب پذیر جامعه ماست و بیشترین معروض به خطر امراض انتانی مانند زردی سیاه و ایچ آی وی اند. جلوگیری از اعتیاد و تداوی معتادین یکی از اولویت های عمده این وزارت است. بدین ملحوظ شفاخانه ۲۰۰ بستر تداوی معتادین مواد مخدر

درمنزل چارم تعمیر جنگلک که از اثر جنگ های داخلی تخریب گردیده بود ترمیم، و افتتاح، و مورد بهره برداری قرار گرفت. همچنان کمیسیونی از نمایندگان وزارت صحت عامه، وزارت مبارزه علیه مواد مخدر، وزارت داخله، ریاست اداره امور، بخش مبارزه علیه مواد مخدر ریاست عمومی امینیت ملی و وزارت کار و امور اجتماعی تشکیل گردید، تاهمآهنگی را تقویت نموده و پروگرام های منظم رادر جمع آوری مریضان معتاد، مراقبت این مریضان، تداوی مریضان و فراهم آوری زمینه های کاری برای مریضان فراهم نماید. تا اکنون درین شفاخانه به تعداد ۸۵۰ نفر معتاد مواد مخدر از مناطق مختلف مسکونی شهر که در بدترین وضعیت قرار داشتند، جمع آوری، مشوره دهی، راجستر و تحت تداوی صحتی قرار گرفته اند. از جمله به تعداد ۲۰۰ نفر آن تداوی شده و منحصیث افراد سالم به جامعه تقدیم گردیده اند. علاوه برآن چهار مرکز جدید تداوی معتادین مواد مخدر در ولایات بدخشان، لغمان، قندهار، هرات ایجاد گردید.

مرحله امتحانی تداوی معاوضوی با اوپیوید « میتادون »، تکمیل گردید و ارزیابی آن توسط سازمان صحتی جهان و پوهنتون جان هاپکن (JHU) صورت گرفت. هر دو این ارزیابی ها منظور توسعه میتادون برای تداوی معتادین زرقی مواد مخدر صورت گرفت که نتایج آنها نشان می دهد که میتادون یک روش موثر و امکان پذیر برای افغانستان است.

جهت تطبیق میتادون در سایر ولایات کشور یک ورکشاپ تفاهمی ملی بین وزارت های زیربط، موسسات ملل متحد، موسسات تطبیق کننده، و سایر دست اندرکاران به راه انداخته شد، و فیصله به عمل آمد که میتادون یکی از روش های علمی به منظور تداوی معتادین مواد مخدر بوده و تطبیق آن توسط وزارت صحت عامه عملی گردد. بدین ملحوظ به آمریت ملی کنترل ایدز وزارت صحت عامه وظیفه سپرده شد تا پلان کاری تطبیق آنرا برای ۸۰۰ معتاد در چهار ولایت کشور (کابل، ننگرهار، هرات و بلخ) رویدست گیرد. باید متذکر شد که خوشبختانه تمویل مالی این فعالیت توسط بانک جهانی و گلوبل فند تعهد گردیده است.

کنترل کیفیت غذا

تأمین کیفیت غذا یکی از مسولیت های عمده وزارت صحت عامه بوده، که در سال گذشته این وزارت تلاش ورزید تا دست آورد های ملموس را درین راستا داشته باشد. دست آورد های مهم این وزارت در عرصه کنترل کیفیت غذا شامل بررسی و کنترل ۷۸۰ صنف مختلفه مواد غذایی و مشروبات غیر الکولی در مارکیت، ایجاد دیتابیز جامع برای ثبت و درج تمام معلومات کمپنی های جدید تولیدی خارجی و داخلی و سایر فعالیت ها میگردد.

صحت محیطی

بمنظور بهبود حفظ الصحه محیطی در کشور در سال پار از ۱۶۰ موسسه صنعتی و حرفوی نظارت صورت گرفت و برای کارمندان آنها تعلیمات صحتی داده شد. بخاطر نابودی سگ های ویلگرد و جلوگیری از شیوع مرض سگ دیوانه در کشور ۵۱۳۰۰ کیلو گرام پودر سترگنین و وسایل محافظتی (۲۳۰۰ دانه ماسک و دستکش) تهیه و توزیع گردید.

کنترل امراض ساری

ملاریا یکی از امراض انتانی و شایع افغانستان بوده و همه ساله عده زیاد از هموطنان عزیز مارا مصاب می سازد. وزارت صحت عامه بخاطر کاهش این تدابیر معاجوی و وقایوی لازم را در نظر گرفته بود و در سال گذشته بمنظور وقایه این مرض ۴۸۰،۵۳۴ متر مربع سکنه دوا پاشی گردید.

محوی مرض سیل یا توبر کلوز، یکی از اولویت های عمده صحت عامه است و در سال ۱۳۹۱ به تعداد ۸۸۴۰ واقعه توبرکلوز تثبیت و مورد

تداوی قرار گرفته اند، که این امر در کاهش مریضی توپرکلوز نقش عمده داشته و از سرایت بیشتر آن جلوگیری می نماید.

خدمات تغذی عامه

افغانستان کشوریست که مادران و اطفال آن از سوء تغذی حاد و مزمن رنج می برند و میزان سوء تغذی حاد پنج تاده فیصد و میزان سوء تغذی مزمن پناه تا شصت در صد محاسبه شده است. پیشگیری و تداوی مریضان سو تغذی یکی از اولویت های عمده این وزارت است و بخاطر تحقق این هدف در سال ۱۳۹۱ به مقدار ۱۴۸۹۴ متریک تن نمک ایودین دار توسط ۲۵ فابریکه راجستر شده وزارت صحت عامه در ۱۱ ولایت کشور تولید گردید، و به مقدار ۸۰۶۴ متریک تن ارد غنی شده توسط ۱۰ سیلو در ۵ ولایت کشور تولید گردیده است.

۵. خدمات معالجوی طبی

خدمات معالجوی یکی از ساحات عمده است که وزارت صحت عامه بالای آن توجه جدی مبذول داشته است. این وزارت می خواهد تا کیفیت عرضه خدمات ثانوی و ثالثی را بهبود بخشیده و زمینه تداوی اتباع کشور را در داخل افغانستان فراهم نماید تا از رفتن هموطنان عزیز ما به کشورهای دیگر جلوگیری گردد. این وزارت در سال گذشته برنامه ملی هیمودیالیز را در ولایات بلخ، هرات، و بامیان پلان نمود و سیستم امبولانس را درشاهراه ها و شهرهای بزرگ انکشاف داد.

مراحل تدارکات متمرکز و طولانی، مشکلات بسیار جدی را در زمینه عرضه خدمات موثرشفاخانه یی بوجود آورده بود و غرض حل این معضل، وزارت صحت عامه برنامه اصلاح شفاخانه ها را با تخصیص بودجه و تفویض صلاحیت مالی و تدارکاتی به آن ها آغاز نمود. این روند را با استخدام متخصصین تخنیکی، مالی و تدارکاتی، و راه اندازی برنامه های آموزشی در بخش های مدیریتی، هم آهنگی و گزارش دهی در چهارده شفاخانه شهر کابل که قبلاً تحت برنامه اصلاحی نیامده بودند، عملی کرد. توقع می رود تا با انکشاف و تداوم روند اصلاحی در شفاخانه های شهر، شاهد بهبود قابل ملاحظه در سطح کمی و کیفی خدمات درین شفاخانه ها باشیم.

در این سال تعداد زیاد از هموطنان ما جهت دست یابی به عرضه خدمات صحی شفاخانه یی به شفاخانه های مرکز و ولایات مراجعه نموده و بوسیله کارمندان صحی معالجه گردیده اند. مجموعاً در سال گذشته به تعداد ۲۸،۶۵۱،۸۴۷ مریضان سراپا تداوی گردیده اند، و بتعداد ۲۷۳،۵۳۹ مریضان جراحی تحت عملیات های جراحی قرار گرفته اند. به تعداد ۵۹۲،۴۲۳ واقعه در مراکز صحی و شفاخانه ها بستری گردیده و تحت تداوی قرار گرفته اند.

بتعداد ۳۵۴،۰۳۳ ولادت در سطح مراکز صحی صورت گرفته، و بتعداد ۱۳۴۸۱ مادر حامله شق سزارین شده است، زیرا این مادران در وضع حمل بصورت طبی مشکل داشتند.

به تعداد سی و شش مریض کاندید به معالجه از طریق همودیالیز به شکل موفقانه مورد عملیات تطبیق دبل لومن کتر (Double Lumen Catheter) قرار گرفتند و بهبود حاصل نمودند و به تعداد ۹۶۸۵ تست سپرولوژی در مرکز و نمایندگی های بانکخون اجرا گردیده، HBS مریضان معاینه شد و در نزد ۵۰۷ تن آن ها زردی سیاه تشخیص گردید.

خدمات بانک خون

اداره خدمات ملی مصونیت خون و نقل الدم افغانستان جهت رسیده گی به نیازمندان خون، کمپاین های تبلیغاتی و خون گیری سیار در جاده ها و ادارات دولتی و غیر دولتی به راه انداخته که تعداد یونت های خون جمع اوری شده از زمان تاسیس خدمات ملی مصونیت و نقل الدم افغانستان از ۳۵۶۶۲ یونت خون در سال ۲۰۰۸ به ۷۱۶۴۲ یونت خون در سال ۲۰۱۲ افزایش یافته است که حدود ۵۰٪ افزایش را در جمع اوری خون نشان میدهد. مقدار خون جمع اوری شده در افغانستان نسبت به دهه های گذشته ۱۰۰٪ افزایش یافته است.

برای بهبود و توسعه پوشش کمپاین های جمع اوری خون از دونار های رضا کار به همکاری سازمان صحتی جهان دو عراده موتر امبولانس مجهز در اختیار خدمات ملی مصئونیت خون و نقل الدم افغانستان گذاشته شده است، که در کمپاین های سیار جمع اوری خون از ادارت مختلف ملی و بین المللی استفاده میشود.

تلاش های مزید همچنان صورت گرفته تا دونار های رضا کار خون بجای دونار های فامیلی استخدام شوند، چونکه دونار های رضا کار مصئون ترین دونار ها شناخته شده اند. در این راستا به شمول جلالتماب حامد کرزی ریئس جمهورکشور، تعداد کثیری از اراکین بلند رتبه دولت چون معاون دوم ریئس جمهور، وزیر صحت عامه، وزیر معارف، وزیر تحصیلات عالی، وزیر تجارت و معین وزارت امور جوانان، رؤسا و اعضای مشرانو جرگه و مجلس نمایندگان بشکل داوطلبانه خون خویش را از طریق خدمات ملی مصئونیت و نقل الدم افغانستان اهداء کردند.

۶. تامین منابع بشری مسلکی

سالهای مدید جنگ و نابسامانی در کشور عزیزمان افغانستان فرصت های طلایی تعلیم و تربیت منابع بشری در تمامی عرصه ها و بالاخص تربیه منابع بشری در مسلک صحت و طبابت را از بین برد و ما با چالش بزرگ کمبود پرسونل مسلکی مواجه هستیم. پلانهای سازنده ای به منظور مرفوع سازی نیازمندیها و چالشها روی دست گرفته شده است. با همکاری و مساعدت مراکز تعلیمی دولتی، خصوصی و موسسات همکار در بخش صحت قسمت اعظمی از نیازمندیهای منابع بشری مسلکی در مرکز و ولایات رفع شده و در ولسوالیها و مناطق دور دست تلاش میشود تا هرچه زودتر از این چالش عبور کنیم. بدین منظور علاوه بر تأسیس مراکز تعلیمی در مناطق دوردست طرحهای تشویقی هم روی دست است تا پرسونل مسلکی به اجرای وظیفه در مناطق دوردست علاقمنند گردند.

وزارت صحت عامه رهنمودها، طرزالعملها و مقرراتی را تهیه و ترتیب واز مراجع رسمی آن طی مراحل نموده است تا در روشنایی آن حقوق و امتیازات حقه هر فرد به خودش واگذار گردد. این رهنمودها و طرزالعملها از قرار ذیل اند:

۱. تجدید نظر و تصویب لایحه جدید اکمال تخصص .
۲. تجدید نظر کریکولوم ها در ۲۱ رشته برنامه اکمال تخصص
۳. تصویب طرزالعمل تفویض سند تخصص به دوکتوران ولایات که بیشتر از ۱۰ سال سابقه کاری در ولایات دور دست داشتند و اخذ امتحان از واجدین شرایط.

۴. تصویب رهنمود ستندرد مونوگراف نویسی و تحقیق کلینیکی .

۵. تعدیل مقررہ امتیازات کادرهای تخصصی طبی و تفویض رتب علمی به بیشتر از ۲۰۰ تریز معالجوی .

۶. تهیه استراتیژی ارتقاء ظرفیت داخل خدمت برای تمام کارمندان صحتی به سطح ملی.

در سال ۱۳۹۱ به تعداد ۳۲۱ نفر منحص کار آموز (Trainee) در ۲۱ رشته مختلف تخصصی شامل برنامه اکمال تخصص گردیده اند. وبه تعداد ۳۶ نفر منحص آموز گار/ تریز متخص (Specialist Trainer)) غرض ارتقای دانش واخذ مدارج بالاتر علمی ومسلکی در یک امتحان رقابتی شامل برنامه اکمال تخصص شده اند.

همچنین از یک تعداد اشخاصیکه دانش و مهارتهای مسلکی صحتی را در رشته های مختلف در خارج از کشور فرا گرفته بودند، و مدارک تحصیلی راجستر شده نداشتند، امتحان تثبیت اسناد تحصیلی اخذ گردید. در سال ۱۳۹۱ از ۵۶۱ نفر امتحان تثبیت اسناد خارج مرزی اخذ گردید. همچنان ریاست منابع بشری فعالیت چشم گیر در بخش های مختلف ذیل داشته است:

۱. افتتاح پروگرام تخصص در ولایت پروان، خوست و هلمند و ایجاد چهار رشته جدید تخصص در شفاخانه اطفال فرانسوی (FMIC).

ارزیابی تخنیکي دو ولایت غزنی و فاریاب جهت ایجاد برنامه اکمال تخصص که عنقریب ایجاد خواهد گردید.

۲. اعزام ۸۴ نفر ذکور و ۱۳ نفر اناث به بورس های تحصیلی مسلکی به سطح لیسانس به خارج از کشور.

۳. اعزام ۲۹ نفر ذکور و ۲ نفر اناث به بورس تحصیلی دوره ماستری ودوکتورا.

۴. معرفی ۱۱۰ نفر ذکور و ۳۱ نفر اناث به برنامه های آموزشی کوتاه مدت در داخل وخارج کشور. برای ۴۱۶ نفر دوکتوران شفاخانه های تخصصی مرکز و ولایات، کورس میتود های تحقیق تدویر گردید.

۵. تدویر کورس میتود های تدریسی کلینیکی برای ۳۰۰ نفر تریزان شفاخانه های تخصصی .

۶. آموزش مسئولین منابع بشری ۳۴ ولایت کشور جهت رشد مدیریت و انکشاف منابع بشری در ولایات کشور.

بنابر ضرورت های فعلی و پیشبینی میزان ضرورت به کارمندان صحتی در آینده، پلان تربیه کدرهای مسلکی تهیه و جلسات هماهنگی با وزارت تحصیلات عالی صورت گرفته تا در حصه تربیه و ارتقای دانش مسلکی برای رفع نیازمندی های کدر مسلکی اقدامات عملی انجام دهند.

وزارت صحت عامه در تمامی مراکز صحتی دولتی به تعداد ۱۸۳۹۵ نفر کارمند دارد که از این جمله در سال ۱۳۹۱، به تعداد ۸۹ نفر نظر به کهولت سن ویا دیگر دلایل قانونی متقاعد وبه تعداد ۷۸۶ نفر به دلایل قانونی از وظیفه خود منفک وبه تعداد ۲۵۹۶ نفر در مربوطات وزارت صحت عامه استخدام شده است.

۷. اقتصاد و تمویل صحت

به اساس آمار موجود، سالانه مبلغ یک میلیارد دالر هزینه عرضه خدمات صحتی در افغانستان است، که تقریباً هفتاد و پنج در صد آنرا مردم از درآمد شخصی خویش متحمل می شوند و تنها بیست و پنج در صد آن بوسیله حکومت به شمول وجوه مالی که از تمویل کننده گان بدست می آید. سهم تمویل کننده گان در عرضه خدمات صحتی هشتاد در صد از ۲۵٪ مجموعی است، و تنها بیست در صد آنرا حکومت و سایر منابع تشکیل می دهد، که خیلی ها نا چیز محسوب می گردد.

حکومت تا هنوز تنها چهار در صد عواید خویش را به سکتور صحت تخصیص داده است، که نظر به ضرورت مردم خیلی ها اندک است. از اینرو وزارت صحت عامه کاملاً متکی به تمویل کننده گان بوده، که این امر در دراز مدت قابل نگرانی است. بناء وزارت صحت عامه بخاطر بقا و خود کفایی سکتور صحت عامه فعالیت ها و بر نامه های مهم را روی دست گرفته است و در سال گذشته فعالیت های زیر را درین راستا انجام داده است.

استراتیژی ایجاد عواید (Revenue Generation Strategy) در سطح وزارت صحت عامه انکشاف داده شد. هدف عمده این استراتیژی

پلان ساختن یک راهبرد چندین ساله غرض افزایش عواید داخلی برای سکتور صحت میباشد. ابعاد عمده این استراتژی شامل کاهش وابستگی به منابع تمویل کننده بیرونی از ۷۵٪ به ۵۰٪، و افزایش سهم بودیجه دولت از ۴٪ به ۱۰٪ الی سال ۲۰۲۰. در حالیکه علامیه ابوجا (Abuja Declaration) تخصیص ۱۵٪ فیصد بودیجه دولت را برای سکتور صحت پیشنهاد میکند.

در این سال، هزینه گزاری بسته های خدمات اساسی صحتی BPHS و خدمات اساسی صحتی شفاخانه پی (EPHS)، هزینه گزاری دانشگاه طبی کابل، هزینه گزاری هفده شفاخانه در شهر کابل، و مطالعه اقتصادی فابریکه سیروم سازی انجام یافت.

ایجاد چارچوب کاری برای بیمه صحتی در افغانستان انجام یافت، پالیسی تمویل صحت ترتیب شد، استراتژی عواید برای سکتور صحت ترتیب شد، برنامه حمایتی برای استراتژی عواید سکتور صحت ترتیب شد، و هزینه گزاری انستیتوت صحتی غضنفر صورت گرفت.

تحلیل اقتصادی تطبیق بسته های خدمات اساسی صحتی و شفاخانه پی از طریق میکانیزم تقویتی و موسسات غیر انتفاعی همکار صورت گرفت، مطالعه توزیع استفاده از خدمات صحتی تکمیل شد، بودجه سال ۱۳۹۲ مطابق به ریفورم بودجه سازی به اساس برنامه ترتیب شد، و کار بالای دیزاین برنامه پرداخت بر مبنای نتیجه یا (Result Based Financing (RBF در شفاخانه ملالی زیژنتون ادامه داشته، و تطبیق برنامه پرداخت بر مبنای نتیجه در یازده ولایت کشور جریان دارد.

۸. سکتور صحتی خصوصی

تقویت سکتور خصوصی در عرضه خدمات صحتی، توسعه عرضه خدمات صحتی بوسیله سکتور خصوصی، بهبود هماهنگی میان سکتور خصوصی و سکتور عامه و بهبود کیفیت عرضه خدمات صحتی در تاسسات صحتی خصوصی در راس فعالیت های وزارت صحت عامه قرار دارد. این وزارت در سال گذشته فعالیت های زیادی را در نهادینه سازی فعالیت های سکتور خصوصی در افغانستان انجام داده است. ورکشاپ ارزیابی سکتور صحتی خصوصی برای نخستین بار در افغانستان تدویر گردید، و مجلس گفتمان بین سکتور های عامه و خصوصی برای دو بار دایر شد.

پیش نویس رهنمود حد اقل معیارات برای مراکز صحتی خصوصی آماده گردید و ورکشاپ های معرفی حد اقل معیارات برای مراکز صحتی خصوصی یا MRS برگزار شد، تا این معیار ها برای ایشان معرفی گردد، و در تطبیق آنها اقدام نمایند.

مقرره مراکز صحتی خصوصی در هماهنگی با سکتور خصوصی و وزارت صحت عامه نافذ و تطبیق آن آغاز گردید، و از روند تطبیق بصورت منظم نظارت می گردد.

مطالعه امکان پذیری شفاخانه جمهوری بعد از یک سلسله جلسات پیهم در ارتباط به فعالیت های آن به همکاری مالی دفتر Futures (Group International) (FGI) و کار تخنیک موسسه مشورتی PKF تکمیل گردید. بررسی انتخاب های پیشنهاد شده مطالعه امکان پذیری جهت فعال سازی شفاخانه جمهوری طی گزارش ارزش سرمایه گزاری (Value for Money) به همکاری مشاورین بین المللی صورت گرفت.

روند داو طلبی و انتخاب دو شرکت مشورتی جهت انجام مطالعات امکان پذیری شفاخانه های محمد علی جناح واقع مهتاب قلعه و شیخ زاهد واقع سرک میدان هوایی بین المللی کابل تکمیل گردید.

مشارکت عامه و خصوصی در قانون تدارکات در تفاهم با نماینده گان وزارت های عدلیه، اقتصاد و مالیه همچنان نماینده گان اداره حمایه سرمایه گزاری افغانستان و اطاق های تجارت و صنایع که اعضای گروه کاری حقوقی مشارکت عامه و خصوصی اند شامل گردید. مسوده مقرر مشارکت عامه و خصوصی طی جلسات متداوم گروه کاری حقوقی مشارکت عامه و خصوصی و با همکاری تخنیک مشاورین بین المللی نهایی گردید. رهنمود مشارکت عامه و خصوصی در عرصه صحت با استفاده از تجارب ملی و رهنمود های مشارکت عامه و خصوصی کشورهای دیگر آماده گردید.

استراتژی پنج ساله انکشافی سرمایه‌گذاری مشارکت عامه و خصوصی از سال ۲۰۱۳-۲۰۱۸ آماده گردید. سند معلوماتی در قسمت فرصت‌های مالی نهاد‌های قرضه‌دهی داخلی و بین‌المللی برای آگاهی بیشتر سرمایه‌گذاران تهیه گردیده است. ارزیابی ظرفیت کارمندان واحد مشارکت عامه و خصوصی صورت گرفت و پلان ارتقای ظرفیت‌آنها آماده گردید. ترتیب پروپوزل برای پروگرام پنج ساله بانک جهانی (SEHAT) جهت جلب همکاری مالی و تخنیکی برای واحد مشارکت عامه و خصوصی صورت گرفت. طرح و ترتیب پلان یکساله در قسمت ارتباطات عامه برای واحد مشارکت عامه و خصوصی صورت گرفت و چاپ انواع و اقسام رساله‌های معلوماتی جهت آگاهی‌دهی در مورد کارهای مشارکت عامه و خصوصی در عرصه صحت انجام یافت.

۹. مدیریت بودجه، هزینه مالی و عواید

وزارت صحت عامه هزینه مالی سکتور صحت را سالانه بر مبنای بر نامه‌ها پیش‌بینی می‌نماید و بر نامه‌ها بر مبنای اولویت‌های سکتور صحت پیش‌بینی می‌شوند. این تجربه موجب می‌شود تا وزارت صحت عامه بودجه‌سازی را بصورت دقیق تجربه نموده و از مصارف بی‌مورد جلوگیری بعمل آورد.

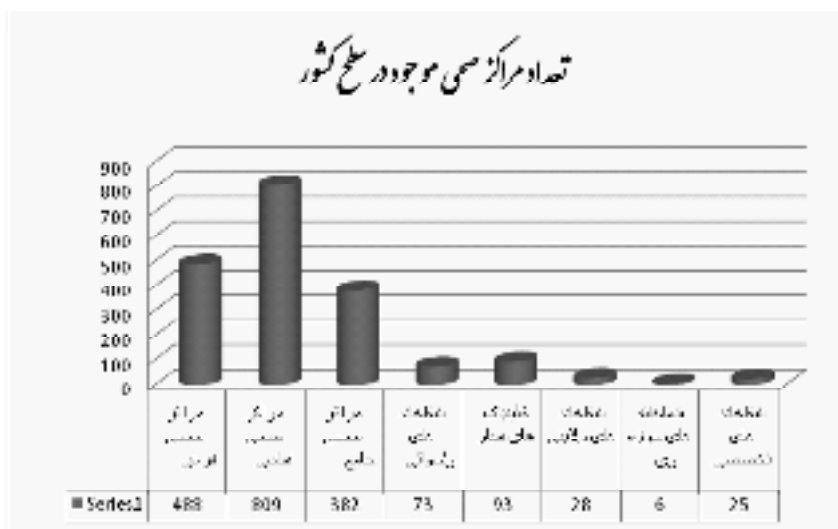
بودجه‌سازی بر اساس بر نامه، وزارت صحت عامه را همه ساله در صدر جدول نهاد‌های حکومتی قرار می‌دهد، که مصارف بلند دارند، و این کار زاده پلان‌گذاری و بودجه‌سازی دقیق در این وزارت است.

وزارت صحت عامه در سال ۱۳۹۱ دارای ۴۸ برنامه انکشافی بوده که از جمله ۳۷ انتقالی و ۱۱ آن برنامه‌های جدید می‌باشد. بودجه انکشافی تصویب شده برای سال ۱۳۹۱، ۱۵۲،۵۷۷ میلیون دالر امریکایی بوده که از جمله ۴۷،۴۱۰ میلیون دالر آن بودجه انتقالی از سال ۱۳۹۰ به ۱۳۹۱ و ۱۰۵،۱۶۷ میلیون دالر آن بودجه جدید بود.

بودجه عادی تصویب شده برای سال ۱۳۹۱ جمعاً ۴۱،۶۰۱ میلیون دالر بود. فیصدی مصارف بودجه انکشافی الی اخیر سال مالی ۱۳۹۱، ۵۴ فیصد و مصارف بودجه عادی ۹۱ در صد می‌باشد. علاوه بر آن مبلغ ۳۲۵،۰۰۰ افغانی عواید ریاست بانکخون از بابت فیس تعیین‌گروپ خون و انتقال آن به عواید دولت صورت گرفت.

۱۰. توسعه عرضه خدمات و زیر بنا

وزارت صحت عامه بالای توسعه و ازدیاد دسترسی به عرضه خدمات صحتی توجه جدی نموده و می‌خواهد هر افغان بدون مشکل به عرضه خدمات و تاسیسات صحتی دسترسی کامل داشته باشد، زیرا هنوز هم پاره از هموطنان ما از این خدمات محروم‌اند. گراف زیر وضعیت عرضه خدمات صحتی را نظر به قدمه‌های آن به تصویر می‌کشد.

در سال گذشته وزارت صحت عامه ۱۵ کلینیک سیار را جهت عرضه خدمات صحتی برای اقوام مختلف کوچیها ایجاد نمود، تا عرضه خدمات برای ایشان مهیا گردد. شفاخانه های ولایات وردگ، نیمروز، و فراه را از شفاخانه های ولسوالی به شفاخانه های ولایتی ارتقا یافت، تا در این ولایات علاوه بر خدمات صحتی اساسی، خدمات شفاخانه پی نیز عرضه گردد. شفاخانه بغلان مرکزی از هفتاد و پنج بیستر به صد بستر ارتقا داده شد تا ضرورت های صحتی مردم را بر آورده سازد.

مزید بر آن در سال گذشته سه مرکز صحتی جامع در ولایات کز، نورستان و دایکندی به شفاخانه ولسوالی ارتقا داده شد، و دو مرکز صحتی اساسی در ولایت نورستان به مرکز جامع ارتقا یافت. دو تیم سیار صحتی در ولایات ننگرهار و کندز به مرکز صحتی اساسی ارتقا داده شد. یک تیم سیار صحتی و یک مرکز صحتی اساسی جدید در ولایت غور ایجاد گردید و پنج باب مرکز صحتی فرعی در ولایات ننگرهار، کز، و لغمان ایجاد گردید.

نقشه های مهندسی تعمیرات لابراتوار مرکزی، بانک خون مرکزی، و چهار بانک خون حوزوی در ولایات هرات، بلخ، ننگرهار، کندهار و شفاخانه ملالی زیژنتون آماده شد، و قرارداد ساختمانی آنها جهت اعمار تعمیر های فوق نهایی گردید.

در سال گذشته کار تعمیر کلینک چلانک، شفاخانه سی بستر یکاوانگ، تعمیر مرکز صحتی مقر در ولایت بادغیس، تعمیر مرکز صحتی زنده جان ولایت هرات، و کار تعمیر مرکز صحتی خاواک در ولایت پنجشیر تکمیل و به بهره سپرده شد.

دو مرکز صحتی در قریه های کاکس و عزیز خان ولسوالی قرغه پی ولایت لغمان اعمار و به بهره گیری سپرده شد، و کار اعمار مکتب قابله گی در ولایت بامیان تکمیل شد. علاوه بر آن دو مرکز صحتی ترغی و دو آب در ولایت بامیان تکمیل گردید و به بهره برداری سپرده شد.

کار تعمیر سه مرکز صحتی در ولسوالی یکاوانگ ولایات بامیان که مشمول زرد گیاه، پرویه و ده گامی شوند تکمیل و مورد استفاده قرار گرفت. کار اعمار مراکز صحتی ده مرده، کاریز و بغاوی در ولایت سر پل تکمیل و مورد استفاده قرار گرفت. مکتب قابله گی ولایت بدخشان اعمار و افتتاح گردید.

در ولایت هلمند مراکز کارته لکان و قلعه بست اعمار و به بهره برداری سپرده شد، و در ولایت خوست کار اعمار مراکز اسماعیل خان، دره گی و بر گی اعمار گردید. کلینک سنزری در ولایت کندهار اعمار شد. کار تعمیر مرکز کاهو خوله در ولایت خوست تکمیل گردید. الحاقیه مرکز صحتی حضرت سلطان در ولایت سمنگان اعمار گردید، و کار مرکز صحتی زاوه در ولایت ننگرهار ختم گردید.

مراکز شوات، شیرنی در ولایت پکتیا و کانتیوا در ولایت نورستان تکمیل و به بهره برداری سپرده شد، و مراکز محمد خیل، یوسف خیل، سروضة و تعمیر صحت عامه در ولایت پکتیکا تکمیل گردید.

در ولایت کز کار اعمار مراکز مناتی، ننکلام، شیگل، لچی، اسمار، بریکوت و ساوو اعمار گردید و در ولایت پروان کار مراکز صحتی باغ میدان و روی آب تکمیل و افتتاح گردید.

در ولایت فاریاب ساختمان مکتب قابله گی و پولی کلینک در مرکز ولایت مورد بهره برداری قرار گرفت. کار الحاقیه مرکز صحتی میمنه و مرکز باغ بوستان، و تعمیر مرکز صحتی میان دره در ولایت فاریاب تکمیل گردید. رادیو صحت منعیث ابتکار در ولایت فاریاب به فعالیت آغاز نمود که چندین ولسوالی را تحت پوشش قرار میدهد و برای انتشار پیام های صحتی از آن استفاده میشود.

۱۱. اکمالات و تدارکات

اکمالات و تدارکات هموقع ادویه و وسایل طبی برای تاسیسات صحتی دارای ارزش بسزایی در عرضه خدمات بوده، و وزارت صحت عامه در سال گذشته اصلاحات جدیدی تدارکاتی را معرفی نمود، تا از تاخیر در اکمالات مراکز صحتی در کشور جلوگیری شود. فعالیت های زیر در امور تدارکات صورت گرفته است.

پلان های تدارکاتی ۱۰ شفاخانه تحت ریفورم آماده شد. طی مراحل مقدماتی قرارداد های تدارکاتی ولایات بشمول اجرای اعلان، نرخ گیری مقدماتی، ترتیب شرطنامه های معیاری و افرگشایی در ۱۰ شفاخانه تحت چتر برنامه ریفورم انجام شد. اعلان داو طلبی کار ساختمان تعمیر بانکخون حوزوی جلال آباد، کندهار شفاخانه ملای زینتون از طریق ARDS صورت گرفت.

کمیته های تدارکاتی مطابق طرزالعمل های وزارت مالیه وتایید ان توسط مقام وزارت صحت عامه در شفاخانه های مرکز ایجاد گردید. روند تدارکات برنامه صحت روانی تکمیل وعقد قرار داد با موسسه برنده جهت عرضه خدمات صحت روانی در ولایت بدخشان صورت گرفت. تعدیل قرارداد های مجموعه خدمات صحتی اساسی بر مبنای پالیسی ملی معاشات جدید صورت گرفت. وتمدید قرارداد های پروژه های مجموعه خدمات صحتی اساسی و مجموعه خدمات اساسی شفاخانه پی با موسسات غیر دولتی در کشور انجام یافت. کارروند تدارکات اعمار شفاخانه ولایتی فراه، شفاخانه ولسوالی مقر غزنی، شفاخانه ولسوالی شولگره ولایت بلخ، شفاخانه ولسوالی رستاق ولایت تخار، شفاخانه ۵۰ بستر فاطمه الزهرا در ولایت ننگرهار، شفاخانه ولایتی لغمان، شفاخانه ولایتی پروان، شفاخانه ولایتی جوزجان، شفاخانه خوست فرنگ در ولایت بغلان، تعمیر ریاست صحت عامه ولایت ارزگان، شفاخانه ولایتی غزنی، شفاخانه ۵۰ بستر نسایی ولادی ولایت سمنگان، شفاخانه ۲۰ بستر اطفال ولایت سمنگان، شفاخانه های ولایتی تخار، کندز، و شفاخانه امراض ساری در کندز آغاز گردید.

روند تهیه وتدارک خدمات انترنیتی برای ریا ستهای صحت عامه ۱۱ ولایت که شامل بلخ، سرپل، سمنگان، وردک، فراه، نیمروز، بادغیس و هلمند، پروان، کاپیسا و پنجشیر می گردد تکمیل شد. روند تدارکات برای ایجاد ۱۲۹ باب لابراتوار های تشخیصیه در مراکز صحتی اساسی منتخبه در هشت ولایات کشور که دارای سطح بلندواقعات ملاریا اند تکمیل گردید. تدارکات موفقانه و عقد قرارداد برنامه تربیه ۱۵۰ نرس اناثیه به سطح جامعه در ولایات سمنگان، بامیان، خوست و ننگرهار تمام شد وخریداری بس های سیارخون گیری انجام یافت.

۱۲. امور فارمسی

تأمین کیفیت دوا یکی از ساحات مهم مورد توجه وزارت صحت عامه بوده و از شروع سال گذشته فعالیت های ویژه را در دو بعد خارجی و داخلی تأمین کیفیت دوا و بهبود نظام اداری امور فارمسی در افغانستان که مشمول تولید و توزیع ادویه و مدیریت و رهبری سکتور دواپی میباشد، انجام داده است. ارزش مارکیت دواپی افغانستان را سالانه حدود ۲۸۰ میلیون دالر تخمین نموده اند، اما ارقام موجوده ریاست عمومی امور فارمسی وزارت صحت عامه، بطور اوسط ۱۱۱ میلیون گزار ش داده است.

مارکیت دواپی در افغانستان متکی به توزیع بوده و بصورت منظم در حال رشد است. این میزان رشد در سال گذشته نسبت به یک سال ۱۳۹۰، ۳۳.۲٪ و در سال ۱۳۹۱ نسبت به سال پار ۲۵.۳٪ تخمین گردیده است. در پهلوی رشد نفوس واقتصاد بازار، یکی از علل مهم این رشد، ممکن بهبود سیستم، و افزایش واردات ادویه قاچاقی قبلی بوده باشد.

تعداد کمپنی های داخلی وارد کننده ادویه درکشور که راجستر شده اند به ۸۳۹ شرکت میرسد، که از جمله آنها ۱۹۰ آن فعال و بقیه غیر فعال میباشد. علاوه بران ۲۳۰ کمپنی تولیدی خارجی راجستر شده اند که ادویه، تجهیزات، و لوازم طبی را وارد مینمایند.

ادویه تولیدی نسبت به واردات ادویه از لحاظ ارقام و ارزش پولی بسیار پایین است. ارقام موجود نشان میدهد که تعداد ارقام ادویه تولیدی در کشور درسال ۱۳۸۹، ۶۳ قلم، در سال ۱۳۹۰، ۱۰۲ قلم، و در سال ۱۳۹۱ به ۹۲ قلم میرسد که خوشبختانه افزایش را در تولید

داخلی نشان می‌دهد. وزارت صحت عامه برای تولید الی ۳۰٪ ادویه مورد نیاز کشور تا سال ۲۰۲۰ تلاش می‌ورزد.

تعداد دواخانه‌های راجستر شده در کشور بیشتر از ۱۲۴۶۲ باب می‌باشد و تعداد فارمسستان و معاونین فارمسست فارغ شده در کشور در حدود ۳۰۰۰ نفر می‌رسد، که نسبت به تاسیسات دواپی موجود که به ۱۳۵۴۴ باب می‌رسد، برآنتب ناچیز است. اکثر دواخانه‌های موجود صرف ادویه فروشی را پیش می‌برند و هیچگونه خدمات کیفی دواپی را نظر به نبود کارمند مسلکی به پیش برده نمی‌توانند.

تعداد عمده فروشی‌های راجستر شده در کشور به ۲۲۷ باب می‌رسد که ادویه و لوازم طبی وارداتی و تولیدی دیگر شرکت‌ها را با اضافه فیصدی در قیمت پرچون آن بفروش می‌رسانند. تعداد عمده فروشی‌های راجستر شده در سه سال اخیر به ۱۲۳ باب می‌رسد که بیانگر رشد آنها بوده و ممکن کنترل ناکافی روی قیمت پرچون بالای دواخانه‌ها از علت علاقمندی به این تاسیسات دواپی بوده باشد.

تعداد اقلام دواپی راجستر شده در کشور از سال ۱۳۸۷ الی اخیر عقرب سال ۱۳۹۱، به ۲۵۰۲ قلم می‌رسد در حالیکه براساس ارقام ثبت شده، سالانه در حدود ۷۰۰۰ قلم ادویه مختلف النوع در بازارهای دواپی کشور عرضه می‌گردد. با توجه به این امر، آغاز ثبت و راجستریشن دوباره ادویه موجود در بازار، از ضروریات مبرم دانسته می‌شود. و این وزارت در نظر دارد تا سال آینده سیستم جدید راجستریشن ادویه را برای ادویه‌های جدید و راجستریشن دوباره ادویه بازار را بر مبنی رهنمودهای معیاری جهانی آغاز نماید.

در بخش تولیدات داخلی تعداد کمپنی‌های راجستر شده به ۱۹ باب می‌رسد (ادویه و مواد پاک کننده) که از جمله ۱۲ آنها فعال اند. یکی از فعالیت‌های عمده این وزارت در سال جاری در عرضه تولید عبارت از انکشاف یک استراتژی هشت ساله می‌باشد که بر مبنای آن برای تمام وزارت‌ها و ادارت ذیدخل، اجراءات مشخص برای رشد تولیدات داخلی ادویه پیشکش گردیده است. با تطبیق آن ظرفیت تولید داخلی افزایش چشمگیری خواهد داشت.

وزارت صحت عامه بصورت متداوم از بازار، تاسیسات تولیدی و تورییدی، و گدام‌های مربوطه شان بر اساس پروتوکول منظم به بازرسی خویش در مرکز و ولایات، ادامه داد. این بازرسی‌ها بیشتر جنبه اصلاحی و حمایتی داشت، زیرا ظرفیت ایجاد مدیریت در سطح ملی خیلی‌ها پایین بوده و ایجاب همکاری‌های لازم میان وزارت صحت عامه و سکتور خصوصی را در راستای مدیریت مارکیت می‌نماید.

وزارت صحت عامه به همکاری نهاد‌های کمک‌کننده و مراجع ذیدخل در تهیه و تدارکات ادویه و لوازم طبی گام‌های اساسی را در سطح کشور بر داشته است، که این گام‌ها شامل پایه‌گذاری یک سیستم هماهنگ تهیه و تدارک، اجرای فعالیت‌های برنامه‌زیری، و نظارت و تهیه گزارش از تمام مراجع ذیدخل می‌باشند. بر اساس ارقام حاصله از این گزارش‌ها می‌توان تخمین دقیق نیازمندی‌های دواپی را در سطوح ملی برنامه‌ریزی کرد.

با وجود شکایات موجود از روند مغلق و طولانی جواز دهی تاسیسات دواپی که بازنگری شان تحت پلان است، تعداد تاسیسات دواپی راجستر شده بخصوص ادویه فروشی‌ها نسبت به دیگر کشورها در مقایسه به نفوس و وسعت مساحت بسیار بالا بوده و بیشتر در نقاط شهری متمرکز است. گرچه افزایش تعداد آن بیانگر علاقه مندی برای سرمایه‌گذاری و فعالیت درین سکتور می‌باشد.

وزارت صحت عامه از مارکیت مربوط به صحت بصورت منظم نظارت م‌نماید، تا کیفیت ادویه و لوازم طبی را تامین نماید و در سال گذشته از جمله ۲۷۸۶ دواخانه بازرسی شده در ۸ ماه اول سال گذشته، به تعداد ۶۷۶ (۲۴.۲٪) آن بدلیل تخلفات مسدود شده اند. این رقم برای دواخانه‌های ولسوالی‌های کابل تا ۴۳٪ می‌رسد.

کارمندان ریاست عمومی امور فارمسی وزارت صحت عامه اسناد و مدارک ۵۱ کمپنی تولیدی خارجی را مورد ارزیابی دقیق اداری و تخنیکی قرار داده اند، که ۸ کمپنی غیر معیاری را تفکیک و نامزد Black List نموده اند، و به یکتعداد آنها مدت دو ماه جهت تکمیل اسناد و مدارک و به عده دیگر آنها توصیه‌های کتبی تفکیک و تثبیت گردید.

در بخش طبابت عنعنوی از ۵۶ مرکز بازرسی شد، ۲۳ (۳۵٪) آن بدلیل عدم مراعات اصول تعیین شده مربوطه شان مسدود گردیدند. در حالیکه برنامه‌های اجرایی برای معیاری سازی فعالیت‌های آنها، و اخذ امتحان از اشخاص مسلکی و واجد شرایط برای این رشته، آغاز

گردیده است که باید توسعه داده شود.

سکرتريت رسمی برای بورد ملی دوا و غذا برای تنظيم امور مربوطه بصورت مناسب و موثر در سطح کشور ایجاد گردید. اجازه توريد ادويه و ساير مستحضرات طبي به قيمت مجموعی ۷۸.۱۲۶.۰۸۰ دلار امریکائی به شرکت ها داده شد. اخذ نمونه از ۵۱۸۴ قلم ادويه و ارسال آنها غرض تثبيت وکنترول کیفیت به لابراتوار کنترول کیفیت دوا و غذا صورت گرفت. هشتاد و شش قلم ادويه فابریکه تولیدی داخلی غرض کنترول و تثبيت کیفیت به آمریت کنترول دوا و غذا ارسال گردید و سی و پنج تن ادويه تاريخ گذشته وبی کیفیت از ۹ شرکت دوايي در گمرک ولایت ننگرهار حریق گردید. علاوه بران ۵۲۹ تن ادويه تاريخ گذشته بوسیله ریاست بررسی از قوانین صحتی در کشور جمع آوری و حریق گردیده است.

۱۳. نظارت و ارزیابی

نظارت و ارزیابی از جمله فعالیت های خیلی مهم وزارت صحت عامه بوده و وسیله یی است که پیشرفت فعالیت ها را نظر به پلان سالانه سکتور صحت به نمایش می گزارد. بناء وزرات صحت عامه در سال گذشته روند نظارت و ارزیابی را در سطوح مختلفه عرضه خدمات تقویت کرد. معلومات را جمع آوری، تحلیل، توزیع و بر مبنای آن تصامیم درست اتخاذ گردید، تا عرضه خدمات بموقع و با کیفیت برای مردم افغانستان ارایه گردد. گروه های مشترک نظارت و بررسی وزارت صحت عامه وارگان های نظارت از تنفیذ قانون، با تعیین شاخص های ارزیابی کننده و طبق برنامه منظم کاری از تاسیسات صحتی دولتی وخصوصی بازدید نمودند.

۱۳.۱. بررسی از تطبیق قوانین و مقررات در سکتور خصوصی

در تمام کشور ۱۸۲ باب شفاخانه های خصوصی فعالیت مینماید و از جمله ۸۸ باب شفاخانه در مرکز و ۹۴ باب در ولایت فعالیت می نمایند، که طی سال گذشته حد اقل دو بار هر یک از این شفاخانه ها تحت بررسی قرار گرفت. طی این بررسی ۸۷ باب شفاخانه خصوصی به نسبت تخلفات عدم موجودیت جواز و فعالیت خودسرانه، مشکلات مدیریتی و عدم رعایت معیارات تعریف شده حد اقل مسدود گردید، که از جمله ۷ باب شفاخانه طور دایمی و متباقی ۸۰ باب به طور موقت الی اصلاح خلا های تخنیکی و قانونی مسدود شده اند. قابل یادآوری است که از جمله ۸۷ باب شفاخانه های مسدود شده فوق الذکر ۶۱ باب در کابل و ۱۷ باب در ولایت کشور میباشد. طی این بررسی بتعداد ۳ باب لابراتوارو ۴ باب شفاخانه خصوصی نسبت تخلف به لوی حارنوالی جمهوری اسلامی افغانستان معرفی گردیده اند.

بر علاوه شفاخانه ها، تسهیلات ذیل صحتی نیز مورد بررسی قرار گرفتند: بتعداد ۱۲۳ باب کلینیک تشخیصیه وجود دارد، که از جمله ۲۷۳ باب مورد بررسی قرار گرفت و بتعداد ۴۸ باب آن مسدود گردید. بتعداد ۵۲۹ بازدید از ۴۱۵ باب لابراتوار صورت گرفته است، که به تعداد ۱۵۱ باب آن مسدود گردیده است. بتعداد ۱۷ باب لابراتوار نسبت تخلف مکتوب اخطاریه صادر گردیده است.

بتعداد ۱۸ باب مرکزفزیوتراپی، از مجموعه ۸۸ باب مورد بررسی قرار گرفت، و بتعداد ۷ باب آن مسدود گردیده است. بتعداد ۱۲۷۲ باب معاینه خانه های دوکتوران از مجموعه حدود ۲۰۰۰ معاینه خانه موجود مورد بررسی قرار گرفته، و بتعداد ۲۲۶ باب آن مسدود گردیده است.

بتعداد ۷۵ باب کلینیک التراسوند از مجموعه ۱۶۴ باب کلینیک موجوده، مورد بررسی قرار گرفته، و بتعداد ۳۲ باب آن مسدود گردیده است. بتعداد ۷۰ بازدید از مراکز اکسری صورت گرفته است که به تعداد ۲۷ باب آن مسدود گردیده است. بتعداد ۴۳ باب مراکز اخذ گراف قلب از مجموعه ۸۶ مورد بررسی قرار گرفته، و بتعداد ۱۵ باب آن مسدود گردیده است. بتعداد ۱۸۱ باب معاینه خانه متعلق به

نرس ها از مجموعه ۲۱۶ مورد بررسی قرار گرفته، و تعداد ۲۴ باب آن مسدود گردیده است. بتعداد ۶۵ باب مراکز طبابت عنعنوی شکسته بند ها و عطاری ها مورد بررسی قرار گرفته، و تعداد ۲۳ باب آن مسدود گردیده اند. بتعداد ۲۳ باب انستیتوت علوم صحتی مورد بررسی قرار گرفته است، و پشهادات جهت اصلاح امور درسی آنها ارایه شده است.

۱۳.۲. نظارت حمایتی تاسیسات صحتی خصوصی و دولتی

تمام شفاخانه خصوصی در کابل با استفاده از پرسشنامه جامع مورد مطالعه و بررسی قرار گرفت که دریافت های عمده آن قرار ذیل است.

در بخش شاخص جواز فعالیت، ۳۸ تسهیل صحتی خصوصی به معیار بالای، ۱۰ تسهیل صحتی خصوصی در معیار پایینی و متباقی ۳۰ تسهیل صحتی خصوصی در معیار وسطی قرار دارند. به آن عده مراکزیکه به معیار پایینی قرار دارند، توصیه صادر گردیده است.

۱۳.۳. در بخش نظافت و جلوگیری از انتان و مدیریت شفاخانه ها

مجموعاً ۷۸ مرکز صحتی بررسی گردید، و از جمله ۳۰ کلینیک معالجوی بستردار به معیار بالای، ۱۷ تسهیل صحتی خصوصی در معیار پایینی و متباقی ۳۱ تسهیل صحتی خصوصی در معیار وسطی قرار داشتند. به مراکز صحتی که در معیار پایینی قرار داشتند توصیه داده شد.

۱۳.۴. بررسی از شفاخانه های دولتی

تمام شفاخانه های دولتی در مرکز و ولایات طی یک پرسشنامه دقیق و جامع مورد بررسی قرار گرفت. یکی از دریافت های عمده این بررسی ها متمرکز بودن صلاحیت های مالی و تدارکاتی به مرکز وزارت در مورد مدیریت شفاخانه های شهر کابل بود. که این امر باعث تاخیر در تدارکات، وابسته بودن شدید به مرکز وزارت حتی برای خریداری های کوچک و ضرورت های ابتدایی شفاخانه ها، گردیده بود که این وضع در مدیریت شفاخانه ها، مسوولیت پذیری و جسابدهی و بالاخره بالای ارایه خدمات با کیفیت، تاثیرات منفی داشت. بر مبنای این دریافت ها وزارت صحت عامه اقدامات لازمه را در عدم تفویض صلاحیت ها انجام داد.

جهت تشویق پرسونل، تشکیلات شفاخانه ها باز نگری شد، و امتیازات پرسونل مورد مطالعه قرار دارد گرفت تا امتیازات آنها با لا برده شود. در عین حال، برنامه های آموزشی مدیریت شفاخانه ها برای اضافه تر از ۴۰۰ تن کارمند شفاخانه به شمول مدیران نرسنگ و اداری تدویر گردید. برنامه های آموزشی خارج از کشور برای ۱۳۴ پرسونل طبی در رشته های مختلف در کشور های هند، ترکیه و مصر در جریان میباشد. سایر اقدامات در سطح شفاخانه ها شامل ایجاد و تحکیم کمیته های کاری تخنیک، گزارشدهی منظم ارقام طبی و سیستم ذخیره ادویه میباشد.

۱۴. مشکلات و چالش های عمده

چالش های سکتور صحت را می توان در دو دسته عمده، تذکر داد:

۱۴.۱. درداخل سکتور

با درنظرداشت فرصت های کاری دربیرون از وزارت و خارج از کشور، با وجود آموزش تعداد زیادی از نیروی ماهر مسلکی، هنوز هم ظرفیت های مسلکی مورد ضرورت دراختیار وزارت صحت عامه قرار ندارد، به ویژه این کمبود دربخش اناث بیشتر محسوس است که با در نظرداشت ملاحظات فرهنگی از ارزش ویژه برخوردار میشود . همچنان کمبود نیروی مسلکی کمکی مانند انجیزان و تخنیکران تجهیزات طبی، ماهران مالی و اقتصادی یا متخصصین تدارکات محسوس است . هرچند تعداد از برنامه های صحتی تمویل گردیده و تعهداتی هم برای کوتاه مدت و میان مدت موجود است، اما کمبود وجوه لازم برای برنامه های ضروری صحتی هنوز هم به ملاحظه میرسد.

۱۴.۲. در بیرون از سکتور

تعداد زیادی از عوامل تاثیرگذار درصحت وجود دارد که اصلاح و بهبود آن از حیطه ای صلاحیت و اجراءات این وزارت بیرون است. دسترسی کافی به آب صحتی که لازمه تامین صحت شهروندان است موجود نبوده، حفظ الصحه محیطی و مصونیت و تامین غذای متوازن چالش آور است. روند های طولانی و مغلق اداری به ویژه دربخش تدارکات، کمیسیون مستقل اصلاحات اداری و خدمات ملکی توام با تاخیر طولانی دراجراءات و کندشدن فعالیت های صحتی میباشد. ظرفیت های کاری ادارات و نهادهای همکار در سطح ولایتی ناکافی بوده، روند تدارکاتی به ویژه فعالیت های ساختمانی در ولایات با تاخیر طولانی همراه بوده است. سرحدات باز و نفوذ پذیر طولانی زمینه خوب برای قاچاق و توریید غیرقانونی دوا و مواد غذایی میباشد که کنترل بازار دوا و مواد غذایی را نهایت پرچالش و حتی مشکل ساخته است. بسیاری از فعالیت های صحتی ایجاب آگاهی بیشتر شهروندان و سهم فعال ایشان را در تامین صحت شان مینماید که میتواند از طریق ادارات همکار مانند وزارت های محترم معارف، تحصیلات عالی، امور زنان، اطلاعات و فرهنگ، حج و اوقاف و غیره عملی گردد. تراکم بیش از حد نفوس در شهر ها خصوصاً شهر کابل مشکلات جدی را برای صحت مردم متوجه ساخته است. چالش های محیط زیستی مثلاً سیستم آبرسانی و فضلہ جات انسانی، و آلوده گی هوا از جمله فکتورهای است که بالای صحت مردم تاثیرات ناگوار گذاشته و سبب افزایش مریضان داخل بستر خصوصاً در شفاخانه های شهر کابل گردیده است. وبالآخره با وجود بی طرفی سکتور صحت، شاهد صدمات جدی به تاسیسات و کارمندان صحتی بوده ایم که تا سرحد مرگ کارکنان زیان بار بوده است، لذا نبود امنیت کافی، کماکان منعیث چالش فرا راه این سکتور باقی مانده است.

۱۵. برنامه های سال آینده

برنامه های سال آینده وزارت صحت عامه شامل، توسعه پوشش مجموعه خدمات اساسی صحت روستاها، تجدید نظر مجموعه خدمات اساسی شفاخانه یی و توسعه آن، تزئید تعداد قابله ها و نرس های محلی، ارتقای ظرفیت کاری وزارت صحت در سطح مرکز و ولایات، برنامه ریزی طرق مختلف تمویل برنامه های صحتی می گردند.

مزید برآن مبارزه جدی برای ریشه کنی مرض فلج اطفال یا پولیو، تطبیق بسته خدمات صحتی اساسی و بسته خدمات ضروری شفاخانه ای، بلند بردن کیفیت ارزیابی و ظرفیت رسیدگی به حوادث عاجل، بلند بردن ظرفیت وزارت صحت عامه در ساحه تفتش مواد غذایی و افزایش تعداد نرس های اناث، فیزوتراپیستان، ایکسری تیکنیشن، سایکوسوشل، نرس های انستیزی و دیگر پرسونل حسب ضرورت و تقویت هماهنگی با ادارات ذیربط دیگر جهت همکاری و بهتر نمودن کوریوالم و پروگرام های تربیوی در کشور.

آغاز کار اعمار شفاخانه های ولایتی فراه، نیمروز، لغمان، دایکندی، نورستان، ولسوالی بلخاب ولایت سرپل، ولسوالی شولگره ولایت بلخ، اعمار شفاخانه ولسوالی زرمات ولایت پکتیا، ولسوالی رستاق ولایت تخار، ولایت هلمند، کلینیک بستر دار بتخاک ولایت کابل از بودیجه انکشافی، اعمار سه باب کلینیک CHC در ولسوالی های پشت رود، فراه رود و خاک سفید ولایت فراه، اعمار شفاخانه ولایتی پکتیکا، شفاخانه حوزوی ولایت ننگرهار، شفاخانه الحاج جنت گل خان کوچی، شفاخانه ولسوالی لعل و سرچنگل ولایت غور، و اعمار شفاخانه ولسوالی نجراب و تگاب ولایت کاپیسا و اعمار BHC پچغان ولسوالی نجراب به همکاری سفارت فرانسه.

افزایش در تعداد ماهرین نسایی و ولادی در تاسیسات و اجتماعات و انجام اقدامات ابتکاری به منظور حفظ آنها؛ توسعه و تداوم پوشش برنامه معافیت کتلوی (EPI) با تاکید خاص روی مناطقی که دسترسی به آنها مشکل است، توسعه اقدامات مناسب و موثر جهت مبارزه علیه TB، ملاریا و HIV/AIDS، حمایت از تطبیق استراتیژی وپا لیسو تغذی عامه ۲۰۰۹ - ۲۰۱۳، راه اندازی و تقویت اقدامات برای کاهش موانع در برابر تقاضا (مثلاً تعلیم و تربیه صحتی، IEC/BCC، شمولیت اجتماع) و تقویت سیستم های رجعت دهی در سطوح عرضه خدمات.

تقویت مساعی مشترک و بهبود ارتباط و تفاهم میان سکتور های عامه و خصوصی صحت، نقشه نمودن توزیع جغرافیایی تسهیلات صحتی خصوصی، انکشاف یک سیستم برای جمع آوری و گزارشدهی معلومات صحتی سکتور خصوصی. انکشاف یک پالیسی، استراتیژی و معیارات صحت شغلی و مصونیتی. انکشاف سیستمهای موثر اطمینان کیفیت تا از وجود ادویه جات با کیفیت در سکتور عامه و خصوصی اطمینان حاصل گردد. انکشاف یک سیستم موثر و مفید تنظیم دارویی.

ایجاد هماهنگی تدارک واکسینها بخاطر بهبود پوشش سطح واکسیناسیون، معرفی روند جدید پلان گزارشی و را پوردهی در ۳۴ ولایت کشور، انکشاف دادن استراتیژی غیر متمرکزسازی صلاحیت ها و مسولیت ها برای وزارت صحت عامه و بازنگری و طی مراحل مقرر معاینه خانه های شخصی در کشور شامل برنامه سال آینده ماست.

گزارش سال ۱۳۹۱